

פרי החג (שמקריבין במוסף של ימי חג הסוכות), כנגד שבעים האומות. וקשה מאי שייך גבייהו טומאה דמקדש וקדשיו, דהא גוי אינו מוזהר על זה.

ותירץ במשך חכמה (סו"פ פנחס) "דמקדש" אין הכוונה דוקא לבית המקדש, אלא כלל ישראל גם כן הם בעצמם מקדש, כמו שנאמר ושכנתי בתוכם - בתוך כל אחד ואחד, וכמו שכתב רש"י על הפסוק (ויקרא כ' ג') שנאמר גבי מולך "כי מזרעו נתן למולך, למען טמא את מקדשי": את כנסת ישראל המקודשת לי עכ"ל.

ולכן הגוים שמפעפעים רעל טומאתם וחלאת זוהמתם לתוך עם ישראל הקדושים והטהורים, זהו לגביהם גדר של "טומאת מקדש וקדשיו", ועל זה הם צריכים לכפרה - בפרי בחג.

דף ב' ע"ב

בגמ': מכדי תנא ממכות פליק וכו'.

ראה בפתיחה "דברים אחדים" לספרנו "דף על הדף" עמ"ס סנהדרין - מכות מש"כ בס"ד בענין אי מס' מכות היא המשך למסכת סנהדרין. ויש כתבי יד עתיקים של הש"ס שמסכת מכות היא המשך למס' סנהדרין, ובקובץ מוריה (שנה כ"ב קו' א-ב ע' קב) כותב חכ"א:

במשנה כ"י קופמן (בודפשט) מונה בסנהדרין ארבעה-עשר פרקים רצופים, כאשר שלשה האחרונים הם מכות וכן בקטע מהמשנה הנמצא בגניזה אוסף אדלר מצויין פרק 'כיצד העדים' (דהיינו הפרק הראשון במכות) תחת הכותרת "פרק י"ב". ולא רק במשניות, אלא גם בתלמוד הירושלמי ככ"י מהגניזה שבאוסף קויפמן בבודפשט, תחילת מכות היא מתחת לכותרת "פרק יב כיצד העדים נעשים זוממין[ם]". ואמנם ככ"י של הירושלמי הנודע בספריית ליידין, מכות היא כבר מסומנת כמסכת בפני עצמה, יתכן שבירושלמי שהיה לפני הרמב"ן ותלמידיו אין חילוק בין המסכתות, שכן בחידושי הרמב"ן לקידושין כב, ע"א ובפירושו לדברים מצטט דברי הירושלמי מכות פ"ב ה"ו בציון "ומרי נר"ו הראה לי מחלוקת זה בירושלמי דגרסינן התם בפרק בתרא דסנהדרין". וכן הוא בפירושו לתורה, דברים כא, יג, וברשב"א לקידושין שם.

ושוב כותב שם להלן:

ונראה כוונתו להא דאיתא במסכת יומא (ע"ש דף פ"ו ע"ב) שזדונות נהפכות לו לשגגות, אבל שגגות מתכפרות לו לגמרי.

★★

במשנה: יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף
שעיר הנעשה בפנים ביוהכ"פ תולא כו'.

במנהגי מהרי"ל (סדר עבודת יוהכ"פ אות י"ח) תמה למה מאריכין בפיוטין בפר ושעיר של יוהכ"פ, הלא זה בא לכפר על טומאת מקדש וקדשיו, וזה אינו נוהג בזה"ז שחרב בית המקדש.

ותירץ שאף בזמנינו קדושת ביהמ"ק קיימת אף שהיא חריבה, ואם נכנס אחד מבני ארץ ישראל לשם בטומאתו, הרי הוא צריך כפרה, וכל ישראל גם כן, שהרי כל ישראל ערבים זה לזה, ומהאי טעמא כל אחד אומר "על חטא" אע"פ שהוא לא חטא בחטאים אלו, מ"מ הוא ערב בעד מי שחטא, ולכן שפיר יש לנו להאריך בקרבנות אלו.

★★

במשנה: יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף
שעיר הנעשה בפנים כו' מכפר.

מפורסם בשם הגר"א שמה שנאמר "ואל יבא בכל עת אל הקודש" הוא רק לאחמ"כ, אבל אהרן הכהן הי" יכול לעשות כסדר הזה של יוהכ"פ בכל עת שירצה ולהכנס לפני ולפנים.

בטעם הדבר מבאר המשך חכמה (ס"פ אחרי מות) לפי שבנ"י במדבר נאסרו בבשר תאוה, וכל אכילתם היתה בבשר קדשים, וא"כ טומאת קדשים מצוי היתה ביניהם, ובעי בכל עת כפרה, ולכן היתה לאהרן הכהן הרשות לעשות כן בכל עת, כדי לכפר בהשעיר הנעשה בפנים על טומאה דביני ביני.

★★

במשנה: ועל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף
שעירי הרגלים ושעירי ר"ח מכפרים.

מבואר בכאן שמוספי הרגלים מכפרין על טומאת מקדש וקדשיו, והנה בגמ' סוכה (נ"ה ע"ב) איתא ששבעים